

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

לפני: כב' השופטת מיכל נד"ב

המבקשים:
1. שמואל רחמים
2. רמי לבנת

נגד

המשיבת:
1 עיריית רעננה
2

החלטה

3. לפני שתי תובענות ייצוגיות, שעניין חיוב בארנונה בתחום המשיבה, בגין בתים מגורים,
4. עברו שטחים מקורים שאינם סגורים בשלושה צדדים.
5. המחלוקת נוגעת לצו הארנונה של המשיבה – ארנונה כללית לשנת 2011 (נספח 7 לתגובה
6. המשיבה) (להלן: "צו הארנונה"). צו הארנונה מגדיר בסעיף 9 את המונח "שטח" וקובע:

7. **"שטח נכס המשמש למגורים כולל כל השטח שבתו הדירה (עם קירות חוץ ופנים)**
8. **וון כל שטח מקורה הצמוד לדירה או שאינו צמוד לה אלם משמש את המוחיק**
9. **בדירה, לרבות חדרי בנסחה, חדר מדרגות, פרוזולים, מטבח, הול, אמבטיה,**
10. **מקלחת, חדרי שירותים, מרפסות מקורות, מוסכים חניניה ומקלט.**
11. - שטח מקורה אחר, שאינו סגור ושלושה צדדים, לא כולל בשטח הדירה.
12. - חניה שאין בין הנכס המשמש למגורים חיבור של קבוע, לא תיכל בשטח
13. הדירה.
14. - שטח חדר שאינו מקורה, ומרפסת שאין מקורה, לא כולל בשטח הדירה.
15. (ההדגשה המקורי – מי נ').
16. ההגדרה שבירשא תכונה להן: "הכל" והמשפט הקובל כי: "שטח מקורה אחר, שאינו סגור
17. ושלושה צדדים, לא יכול בשטח הדירה" יכונה להן: "החרילג".
18. תחילת הוגשה תביעתו של שמואל רחמים (ת"ץ 11-11-17527 (להלן: "תובענת רחמים"))
19. במספר עילות, ובדיון ביום 25.4.12 ניתן תוקף של החלטה להסכמה הצדדים כי "העליה
20. הייחודה שתתברר במסגרת התביעה לאיישור תובענה ייצוגית, היא העילה הנוגעת לחיוב
21. שטחים מקורים שאינם סגורים ושלושה צדדים החל משנת 2011 או קודם לכן" (פרק עמי 8
22. שי' 12-12-14).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה**

1 באותה ישיבה הובהר בהחלטה נוספת, כי בית המשפט לא ירש לתקן את התובענה הייצוגית
2 ולא יורחבו הטענות העילה והקבוצה (פר' עמ' 9 ש' 23-25).

3 נוכת החלטות אלה ועל מנת להרחיב את הקבוצה, שהייתה מצומצמת יותר בתובענת רחמים
4 בשל העילות הנוספות שנטענו שם, הוגשה התביעה של רמי לבנת ת"ץ 12-05-14711 (להלן:
5 "תובענת לבנת"). בהחלטה מיום 9.7.12 הוריתי על איחוד הדיון בתובענות.

6 **4. תמצית טענות המבוקש**

7 א. לבקשת רמי לבנת בית מגורים צמוד קרקע בתחום המשיבה. לבית שתי קומות. הממשלה
8 השנייה גדולה בחלקים מסוימים מתכנית קומות הקרקע. כך נוצר מצב שבচazar הנכס קיימים
9 שטחים פתוחים שימושים תקרה המהווה את רצפת הממשלה השנייה או בליטות זקורטיביות
10 שונות. שטחים אלה אינם חללים סגורים, הם אינם תוחמים בשלושה קירות ועל כן אינם
11 מתאימים למגורים. המשיבה מכנה את השטחים הפתוחים שטחי ש.מ.מ. (שטח מקורה
12 מרוץ) או "כניסה מקורה" ומחייבת בנין בארונונה.

13 ב. לבקשת רחמים בית מגורים צמוד קרקע בתחום המשיבה. קומות המגורים שבקומה השנייה
14 גדולה בחלקים מסוימים בתכנית מתכנית שטח הממשלה הראשונה. בכך נוצרים שטחים
15 פתוחים שימושים תקרה המהווה את רצפת הממשלה השנייה או בליטות זקורטיביות בחלק
16 מבנה הממשלה השנייה. השטחים האמורים אינם תוחמים בקירות בלבד אותה תקרה, והם
17 בעצם שטחים פתוחים חלק מהАЗ הנכס.

18 ג. סעיף 9.1 מגדר באופן כולל שטחים בני חיו בארונונה בתבי מגורים. ההגדירה היא
19 כללית ורחבה מאד. בד בבד עם ההגדירה הרחבה, קבע הסעיף גם שלושה חריגים כלל,
20 שהראשון בהם רלבנטי לבקשתם. החorig קבע מפורשות כי בשטח הדירה לא יכולו שטחים
21 מקורים שאינם סגורים שלושה צדדים.

22 ד. מחוקק צו הארונונה ביקש למנוע חיו בGIN שטחים מקורים פתוחים בחצרות הבתים. שכן,
23 מבחינה תכליתית הם אינם משמשים למגורים ככל שטח עיקרי או שטח שירות אחר, ואין
24 הגיון לחיבב בנין בארונונה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 14744-05-12 לבנת נ' עיריית רעננה**

- ה. על מנת שטוח מסויים יכנס לחיריג שבצו הארנונה עליו להימנות תחילת עם הכלל הקבוע ברישא של הסעיף, שכן החיריג מtbodyנו גועד להוציאו מן הכלל.
 - ו. יש לדוחות את טענת המשיבה כי הכוונה בחיריג היא לשטוח שאינו כולל בכלל שהוגדר. ההגדרה של שטח, בסעיף 9 היא כה לרשותה שכוללת בחובה את כל סוגים השטחים הקיימים בכל נכס.
 - ז. אין למעשה סוג של שטח שלא כולל בכלל, על כן לא ניתן להעלות על הדעת "שטח" שייכנס לחיריג, לפי פרשנות המשיבה.
 - ח. במקרה של ספק יש לפרש את צו הארנונה לטובת הניסום.
 - ט. התובענה מעלה שאלות מהותיות של עבודה ומשפט המשפטים לכל חברי הקבוצה. מדובר בתופעה רחבה היκף בתחום המשיבה על כן גם גודל הקבוצה מצדיק אישור התובענה.
- 5. תמצית טענות המשיבה**
- א. הכלל הקבוע בסעיף 9 בצו הארנונה הוא אכן רחב ומטרתו לחיבב בארנונה את כל השטחים שבתוכן שטח הדירה, שטחים מקורים צמודים, ואלה שאינם צמודים אך משמשים אותה. תכלית הסעיף היא לחיבב ברוטו כל שטח הצמוד לדירה ומשמש אותה מבפנים ו מבחוץ. השטח נושא המחלוקת נכנס בכלל.
 - ב. החיריג מתייחס לשטח אחריו. "אחריו" משמעו, אחר מן הכלל. הנכסים נושא הדיון נכנסים בכלל ועל כן אינם נכנסים בגדר החיריג.
 - ג. לשון החיריג אינה מחייבת על רצון לחיריג במפורש שטחים כמפורט בו מתוך כלל השטחים המקורים והצמודים למבנה. ועדות העיר קבעה כן במפורש בעניין ערך 58/10 אל נ' מנהלת הארנונה של עיריית רעננה (נספח 9 לתגובה המשיבה).
 - ד. העבודה שקשה למצוא דוגמאות לחיריג שנوشך לפני שנים רבות אין משמעה שניתן להנות מן ההפרק וליחס למוחוק הצו כוונות למתן פטור גורף נטען. לגדר החיריג יכולם להיכנס מבנים דקורטיביים בGINA או מבנה דקורטיבי בשער החצר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה**

1. העדר סמכות עניינית. שאלות הקשורות בשטחו של נכס המוחיב בארגונה מצויות בסמכותו הייחודית של מנהל הארגונה. מנהל הארגונה הוא הגוף המנהלי המפרש את צו הארגונה והוא שותף לקביעת מדיניות הארגונה של המשיבה וישומה, מותך הכרת כוונת המוחיק, הכו וכל תומונת הגביה. פרשנות המשיבה עדודה מספר פעמים בבחן פרשנותה של ועדת הערד לענייני ארגונה ופעמים התקבלה פרשנות העירייה.
 2. אין ספק כי השטחים נושא התביעה, תכנית קומה שנייה או שטחים שמתוחת בליטות במבנה, ובוداعי שכניות מקורות, מופסות מקורות ושטחים מרווחים מקוראים צמודים למבנה מהווים חלק אינטגרלי מהבניין ועונים על הגדרות בנין לצורך חיוב בארגונה.
 3. מי שילם הארגונה נושא בקשה אישור, אינו זכאי להשבה עקב השתק ומניות.
 4. אפלו יקבע בית המשפט כי יש לקבל את פרשנות המבקשים, אין להורות על השבה בשל הלכת הבטלות היחסית. המשיבה הסתמכה על הגביה בתקציביה השנתיים. לא בצד קובעים דיני הארגונה כי שומות ארגונה תידון כל שנה מחדש במסגרת הליכי השגה וערר וככל שלא הוגשה השגה השומה הופכת חלוצה.
 5. אין מדובר במצב של גביה שלא כדי אלא בחלוקת פרשנית משפטית.
 6. בבקשת מתבקש בית המשפט להיכנס בעלי הרשות ולהחליף את פרשנותה בפרשנותו. החלטת פרשנות זו רטוראקטיבית תהיה בלתי צודקת ותפגע קשה בקופה הציבורית.
 7. הבקשת אינה עומדת בתנאי סעיף 8(א) בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות"). קיים שוני רב בין חברי הקבוצה וגם נסיבותיהם האישיות שונות. נגד חברי הקבוצה יש מעשה בית דין בין אם הגיעו השגה ובין אם לאו, החיוב הפך לחלוט. בעלי הנכסים מודעים לזכויותיהם ועל כן לא מתקיימת ה��ילת חוק תובענות ייצוגיות.
- 6. התנאים לאישור תובענה ייצוגית**
8. ההליך של בקשה לאישור תובענה ייצוגית הוא הליך מקדמי אשר בית משפט נדרש לו על מנת להכריע בשאלת האם יש מקום לדון בתובענה שהוגשה במסגרת ההליך של תובענה ייצוגית.
 9. לשם כך, יש לבחון האם מתקיימים התנאים לאישור תובענה ייצוגית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 05-12-14744 לבנות נ' עיריית רעננה**

ב. סעיף (א) בחוק תובענות ייצוגית קובע כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השנייה". התוספת השנייה בחוק מאפשרת הגשתה של "תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כס, אגרה או תשלום חובה אחר" (ר' פרט 11 בתוספת השנייה). נראה כי בקשה האישור הוגשו בהתאם לפרט 11 בתוספת השנייה בחוק, שעל כן מתקיים התנאי הקבוע בסעיף 3 בחוק תובענות ייצוגית.

ג. סעיף (ב) בחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "הגשת תובענה ייצוגית טעונה אישור בית המשפט", וסעיף 8 שבו קובע את התנאים אשר בהתקיימים אישר בית המשפט את בירורו של תובענה כתובענה ייצוגית. וכך נקבע בסעיף 8 בחוק:

"(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:
 (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשפחות לכל חברי הקבוצה, ויש אפשרויות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה;
 (2) תובענה ייצוגית היא הדרך הייעלה והווגנת להכרעה בחלוקת בנسبות העניין;
 (3) קיימים יסוד סביר להניח כי עניינים של כלל חברי הקבוצה ייוצג ויוהל בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לעורר או לבקש לעורר על החלטה בעניין זה;
 (4) קיימים יסוד סביר להניח כי עניינים של כלל חברי הקבוצה ייוצג ויוהל בתום לפ"."

להלן אבחון התקיימות התנאים הקבועים בסעיף 8 בעניינו.

ד. לעניין השאלה המשותפת, בReLU"א 2128/09 הפניקס חקרה לביטוח בע"מ נ' עמוסי (5.7.12)anol: "עניין עמוסי") התעוררה שאלות פרשנותן של פוליסות לביטוח חיים שכלו כיסוי בגין נכות תאונית. באותו עניין נקבע:

"... יש להציג כי נוסח סעיף 8(א)(1) קובע שהتובענה הייצוגית נדרש לעורר שאלות משפטיות לכל חברי הקבוצה. נוסחו של סעיף זה אינו דורש כי משקלו של השאלות המשפחות לחברי הקבוצה יהיה גבוה ממשקלו של השאלות האידיידואליות, אלא די בבד שקיימות שאלות משפטיות בלבד (ההדגשות שלי – מי נ')."

כמו כן נקבע בעניין עמוסי לעניין שאלת ההערכה האם קיימת אפשרות סבירה שהשאלות הנדרונות יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה כך:

"בשלב המוקדם של אישור התובענה ייצוגית, נדרש בית המשפט להעריך אם יש אפשרות סבירה כי השאלות העובדיות והמשפטיות הנדרונות יוכרעו לטובת קבוצת התובעים. הרציונאל המנחה העומד בסיסה של דרישת זו הוא שתובענה ייצוגית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"צ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

9
8
7
6
5
4
3
2
1
חוופת את הנتابע לטיסון כי יידרש לשלם את הסכומים הנتابעים בתובעה לבקשת רוחבה של תובעים, תוך שהוא נושא בנטל כלכלי רב (רע"א 729/04 מדינת ישראל נ' קו מחשבה בע"מ, פס' 10 לפסק דין של השופט (כתהרו א' ג' גורניס (26.4.2010) (להלן: "פרשת קו מחשبة"). סיכון זה מלווה בעלות נספחים לתובע בדמות פגיעה במושטיין, ה独角ך בהזאתה הד'"חוות החשבונאי לטיסון אליו הוא חזון, והוצאות משפטיות גבוהות וכדומה (אלון קלמנט' "סדרה והסתלקות בתובעה הייצוגית" משפטים 5, 14 (2011)). לפיכך, מקום שבו אין הצדקה לחשיפת נספחים לטיסון זה, כאמור: כאשר לא קיימות אפשרות סבירה לכך שקבועות התובעים וזכה לבסוף בתביעה, קבע המחוקק כי תביעות אלו כולן לא יאורשו בתביעות ייצוגיות.

אשר על כן, ברוי כי תכלית החקוק היא להוורות לבית המשפט בצעע בחינה מקדמית של סיכון התובענה לשם הגנה מידנית על זכויות הנتابעים. לעניינו זה, די לו לביית המשפט לעופבו בדקונות אחר לשונו המשפט וראות האם קיימת "אפשרות סבירות" להברעה לטובות ביבות התובעים: **הא...ות לא.** החומרות התגאים לאישור תובענה ביצוגיות, ובירור רוב רובה של התביעה כבר בשלב אישור התובענה ביצוגיות, חורגת מהאיון שקבע המשפט, ועל כן היא אינה ראוייה" (ההדגשה של י. כ"נ).

ברענין 3489/09 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' חברות צפוי מתכוות עמק זבולון בע"מ (11.4.13) שניתן לאחרונה התייחסה כבוד השופט ברק-ארז לחסינות ולסקנות שבניהול תובענה ייצוגית, וכבעה בין היתר את הרף בו נדרש לעמוד התובע הייצוגי המבקש לאשר את תעניתו:

41. מטרתו של מקדמי זה היא למונע אישורן של תובענות סrok, ואת מבלי להרטיע תובעים מהנשות תובענות ייצוגיות צדוקות. בפסקתו של בית משפט זה קבע כי מי שմבקש לאשר תובענה ביציבותה חוייב לשכנע את בית המשפט במידת הסבירות הרואהו - ולא על פי האמור בכתב התיבעה בלבד - כי הוא עומד בכל התנאים לאישור תובענה ביציגות, ובכלל זה ברודרישה לקיום עילת תביעת ...

על התובע הייחודי להנחי ביפוי בית המשפט תשתיות משפטית וראייתו הtotmcota
לכארהה בתביעתן, בשונה מן התובע בתביעה רגילה, המבקש לאשר תובעה
בייחודיות אינו יכול להסתפק בעבודות הנעשות בכתב התביעה, אלא מוטלת עליו
החובה להוכיחו באופו לארוי. במרקחה הצורד, המבקש ציריך לתמוך את טענותיו
בתצהיריהם ובמסמכיהם הרלוונטיים. בידם המשפט שדו בקשה נדרש להיכנס לעובי
הקרולו, לבחוון היטב – משפטית ועובדתית – האם מתיקיימט התנאים לאישור
התובעה בייחודיות (ענין מגן וכשה, בעמ' 328; ענין ירייטר, בעמ' 291-292).
מחנים אלה לא נקבעו כללית, אלא גועדו להביא לשימושו מושכל הכליה
הייחודית, לנוכח השפעתו המורעת על הנוגעים ועל ה撼הגולות העסקיית, כמו שזכר
לעיל.

36 ...

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"צ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

59. ...התובעה הייצוגית אינה צריכה להציג מחסום גובה בפני תובעים ייצוגיים,
60. יש להיבא בחשבו את פערם המידעי הקיימים בין הצדדים. עם זאת, אין
61. משמעותם הדריכים שהנשלט המטל על התובעים הייצוגיים יהיה כל נושא, על
62. התובע הייצוגי להרים נשלט ראשוני – נשלט שיש לחתול משמעות, מבל שיהיה בבד
63. מנשוא, תוך שביתת המשפט נוטו דעתו, בכל מקרה ומרקלה, לקושי היחסים העומדים
64. בפני התובע הייצוגי כאשר הוא נדרש להוכיח את תביעתו לכאורה. (ההדגשות של
65. – מי (נ). שם, בפסקאות 39-41.).

ראאה גם ע"מ 980/08 מனירב נ' מדינת ישראל - משרד האוצר, בפסקה 13 (6.9.11) ור'א
729/04 מדינת ישראל נ' קו מחשבה בע"מ, בפסקה 1 (26.4.10) ור'א 8268/96 ריברט נ'
שםש, פ"ד נה(5) (2001), 276.

האום בעניינו הורם הנטול כי קיימת אפשרות סבירה שהשאלת המהותית המתווררת בנסיבות תוכרעה לטובת הקבוצות. השאלת שבדין היא כאמור פרשנות צו הארכוניה.

.7 פרשנות צו הארנונה

14 צו ארנונה יש לפרש מכל חיקוק אחר, בהתאם לתורת הפרשנות הכלכליתית (ע"י מ' 9597/11/11).
15 עיריות יהוד מונוסון נ' אולג א.ל.פ סחר בע"מ (3.4.13)). בע"מ 9597/11 הניל הפנה בית
16 המשפט לרעיה 8565/10 עמאש נ' הוועדה לתכנון ובניה שומרון (27.9.12) שם דן בית המשפט
17 בפרשנות חוקי מס וקבע בין היתר (בפסקאות 9-10):

18 נקודות המוצא לצורך פרשנות סעיף הפטור היא שיש לפרש חוקי מס בדרכו
19 הרגילה שבת מפרשין כל דבר חקיקה, היא הפרשנות הכלכלית (או למשל:
20 ע"א 1617/10 מהנהל מיסויי מקרקעין נ' נחаш, פס' 6 לפסק דין (3.5.2012)). יפים
21 לעניינו דבוריו של השופט ברק (כתאראו אז) בפרשנת קיבוע חזר (ע"א 165/82)
22 קיבוע חזר נ' פקיד שומה רוחבות, פ"ד לט(2)(1985) 75, 70):

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

**ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 14744-05-12 לבנת נ' עיריית רעננה**

1 השונות (אהרן ברק פרשנות במשפט, כרך שני – פרשנות החקיקה 81 (1993) (להלן:
2 ברק, *פרשנות במשפט*; אהרן ברק "פרשנות דיני המסדים" משפטים כח 425, 432, 432,
3 (להלן: ברק, *פרשנות דיני המסדים*); בג"ץ 6247/04 גוולדצקי נ' שר הפנים,
4 פס' 19 לפסק הדין (11.3.2009))."

5 ובהמשך בפסקה 12:

6 "מטרתם של כל הפרשנות היא להניע לנורמה המשפטית את המשמעות
7 המוגשימה באופן הטוב ביותר את תכליתה. התכליות המונחת בסיסו חקיקת מס
8 היא המטרות, הערכיהם, והאינטרסים שחוק מס נועד להגשים (ברק, *פרשנות*
9 *דיני המסדים*, עמ' 434). תכלית החקיקה מוחולקת באופן גס לשתיים: תכלית
10 סובייקטיבית ותכלית אובייקטיבית. התכליות הסובייקטיבית משמעה המטרות,
11 הערכיהם והמדיניות שהמחוקק בקש להגשים באמצעות החוק. על תכלית זו ניתן
12 למדו מלשון החוק עצמו, מההיסטוריה החקיקתית שלו ומהרקע ההיסטורי,
13 החברתי והמשפטי. התכליות האובייקטיבית היא המטרות והמדיניות אשר דבר
14 החקיקה נועד להגשים בחברה דמוקרטית ומודרנית (ברק, *פרשנות במשפט*, עמ'
15 202). המקורות לגיוש תכליות החקיקה כוללים הן מקורות פימיים, כגון גוף
16 החוק, שם החוק, כוורות בחוק ומבנה החוק; והן מקורות חיצוניים, כגון עקרונות
17 יסוד של השיטה, רקע חברתי, הדיון הכללי, ההיסטוריה של החוק וחזקות
18 שונות".

19 ב. צו הארונה קובע בעניינו כאמור, כי שטח נכס המשמש למגורים, לצורך חיוב בארונונה
20 משמעו:

21 **"שטח נכס המשמש למגורים כולל כל השטח שבתוך הדירה (עם קירות חוץ ונפנים)**
22 **וכו כל שטח מקורה הצמוד לדירה או שאינו צמוד לה אלם משמש את המוחזק**
23 **בדירה, לרבות חדרי בנינה, חדר מדרגות, פרוזדורים, מטבח, הל, אמבטיה,**
24 **מקלחת, חדרי שירותים, מרפסות מקורות, מוסכים לחניה ומקלט"** (ההדגשה במקור
25 – מי').

26 לאחר מכון מבהיר הכו ופרט מהו אותו שטח המשמש למגורים – כל שטח שבתוך הדירה,
27 ושטח מקורה הצמוד לה, או שאינו צמוד לה אך משמש את המוחזק בדירה.

28 חלקה השני של הפסקה פותח במיליה "לרובות...". על ביטוי המילה "לרובות" בהגדרות
29 שחיקיקה כותב פروف' אהרן ברק :

30 **"הביטוי 'לרובות' בא בדרך כלל להרחיב את משמעותו הטבעית והרגילה של**
31 **הביטוי המוגדר. הוא מגדיל את 'המשמעות' המלולי. אין הדיבור 'לרובות' קובע את**
32 **המשמעות המשפטית של הביטוי המוגדר. המשמעות המשפטית תיקבע על-פי**
33 **תכלית החקיקה. לעניין המשמעות הלשונית – אך לא המשפטית – של הדיבור**
34 **'לרובות' יש להעיר שני אליה: ראשית, לעיתים לא בא 'לרובות' אלא לצורך'**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

- 1 2 זהירות... שנית, לעיתים כולל הלרכות הגדרה – מקיפה או חלקית – של הביטוי"
 (אהרון ברק פרשנות במשפט – פרשנות החקיקה בעמ' 138-139).
- 3 4 בעניינו, אני סבורה שהביטוי "לרכות" בא להבהיר "לצורך זהירות" כי בשטח שימוש
 למוגרים כללים גם חלקים שיתכן והיה מקום שלא לראותם כשטחים המשמשים למוגרים,
 כמו חדרי כניסה, חדר מדרגות, פרוזודרים, מטבח, חול, אמבטיה, מקלחת, חדרי שירות,
 מרפאות מקורות, מוסכים לחניה ומקלט.
- 5 6 ג. החרג עליו נسب הדיון קובע כאמור: "שטח מקורה אחר, שאינו סגור משלשה צדדים, לא
 יכול בשטח הדירה".
- 7 8 ד. המשיבה טענה, כי מנסה צו הארונונה לא נקט לשון "על אף האמור לעיל לא יכולו שטחים
 שאינם סגורים משלשה צדדים בשטח הנכס למוגרים" שעל כן אין למדוד משwon החרג על
 רצון מנסה הצו להחריג במפורש שטחים מותך כל השטחים המקוריים והצמודים למבנה. אני
 סבורה כי כוונת החחרוג עולה במפורש משwon החרג "שטח מקורה אחר, שאינו סגור
 משלשה צדדים, לא יכול בשטח הדירה" (ההדגשה שלי – מי' נ). הסיפה של המשפט נועדה
 לצמצם את החלקים עליהם תחול ההגדרה שטח הדירה. וכן נאמר ברוח בתק הקטנה כי
 בשטח דירה לא יכול "שטח מקורה אחר, שאינו סגור משלשה צדדים".
- 9 10 מה משמעותה של המילה "אחר" שבחריג? האם – שטח מקורה אחר מכל האמור ברישא של
 הסעיף, בטענת המשיבה. או שמא משמעות המונח "שטח מקורה אחר" היא בהמשכו של
 הסעיף, ומשמעותו – שטח שאינו סגור משלשה צדדים, בטענת המבוקשים.
- 11 12 נראה לי כי בהיבט הלשוני, לשון הצו אינה חד משמעות ולאורורה ניתן לקבל את שתי
 האפשרויות הפרשניות שהעלו לפניו ולכללו אותן בתחום האפשרויות הלשוניות. על כן, יש
 להוסיף ולח奸ן אי זו אפשרות פרשנית הגיונית יותר וمتיחסת עם תכילת הצו.
- 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 כשהתבקש ב"כ המשפט על ידי בית המשפט בדיון ביום 24.12.12 ליתן דוגמא לשטח שייכנס
 במסגרת החרג הшиб "זה יכול להיות שטח שנמצא למשל בגינה שמיועד למשל לנו, שהוא
 לא משמש ישירות את בית המגורים אבל הוא עדין לא מקורה ולא צמוד, או שהוא מבנה
 דקורטיבי שנמצא בגינה, או שהוא שער עם מבנה דקורטיבי" (פר' עמ' 11 שי 14-16).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

1 בסיכומים טענו ב"כ המשיבה בעניין זה בין היתר בסעיף 23: "העובד שיכום, לא בנקול
2 נמצאות דוגמאות לחריג שביקש מנהח הצו לנוכח לפני שירות שנים, אין משמעה שנייה
3 ליהנות מן ההפרק ולייחס למחוקק הצו כוונות למanton פטור גורף שימושם לא היו לו. בהחלט
4 ניתן לחשוב על מבנים שאינם צמודים למבנה, כגון מבנים ذקורטיביים בגינה, או מבנה
5 ذקורטיבי בשער הכניסה, שאינם סגורים משלושה צדדים, אלא משנים בלבד, אשר למען
6 הסר ספק, ועל מנת למנוע ויכוח, אם משמשים הם את בית המגורים או לא, נקבע כי זכאים
7 הם לפטור".

8 לטעמי, הדוגמאות שהביאה המשיבה אין בהן דוגמא לשיטה מקורה אחר", שכן הדוגמא של
9 מבנה ذקורטיבי בגינה או מבנה ذקורטיבי בשער הכניסה, נכנס לכaura בכלל הקבוע ברישא
10 של סעיף 9.1, במסגרת שאיינו צמוד לדירה "אלות משמש את המזיק בדירה".
11 אם השיטה איינו צמוד ואיינו מקורה הוא ממילא לא נכנס בחריג שענינו "שיטה מקורה אחר".

12 משנראה כי הדוגמאות שהביאה המשיבה אין תומכות בפרשנות הנטענת על ידה אלא ננסות
13 בגין הכלל, נראה לי כי המשיבה לא השכילה להראות ولو דוגמא אחת של שיטה מקורה שאינו
14 כולל בכלל ואשר עומד בתנאי החrig על פי פרשנותה.

15 אני סבורה כי חלוף השנים מאז ניסוח הצו לראשונה אין בו כדי להצדיק פרשנות של החרג
16 באופן שאין כל חלק של נכס הנכנס בגיןו. פרשנותה של המשיבה את החרג מעמידה אותו
17 כאוט מתחה כל ממשמעות. חזקה על החוק, לרבות מחוקק המשנה, שאינו משחית
18 מילוטיו לrisk. וראו הדברים שכותב פרופ' ברק בספרו הנ"ל (בעמ' 595-596):

19 "... מכאן החזקה כי הוראת חוק אינה יכולה להיות מיותרת: אין להגיה כי
20 המחוקק חוק הוראת חוק שאין בה כל תועלת ושאינה מוסיפה דבר למערכת
21 הnormativiyet... גם בנסיבות של חוק נתון, אין להגיה כי קיימות בו הוראות
22 מיותרות. חזקה על החוק שההוראות נחותות וחזקה על החוק שאינו משחית
23 לשונו לrisk".

24 אשר לפרשנות של המבקרים. אני סבורה שהיא פרשנות סבירה שנותנת לכaura ממשמעות
25 לחrig, היא מתיישבת לכaura עם לשון הסעיף ויש לה לכaura הגיון מבחינות תכלית צו
26 הארנונה. כאמור, הכלל קבוע למעשה תחולת כללית ורחבה על כל שטחי המגורים, בפנים
27 ובחוץ, על שטחים מקורים צמודים או שטחים מקורים שאינם צמודים ומשמשים את
28 המזיק. בהמשך מוציא הצו מתחוללה שטחים שונים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

יב. צו הארנונה מוציאה מתחוללה, שטח מקורה אחר, שימושו שטח שאינו סגור משלשה צדדים. הצו גם מוציא מתחוללה חניה שאינה מחוברת חיבור של קבוע לבנייה המגורים. משמע, החוריגים מוצאים מן הכלל באופן שלא מלא הוציאו שטחים אלה מתחוללת הכלל הם היו נכנסים בגדר שטח מקורה שאינו צמוד ומשמש את המחויזק בדירה.

יג. בעוד שהמשיבה לא הצליחה כאמור להציג על חלק בנכש שנכנס לחorig ושיש הגיון להחרוגו, הרי נראה לכואורה כי לפי שיטת המבוקשים תכילת החorig יש לה הגיון. בעוד שטוחה המגורים הוגדר באופן רחב ווגרף ברישא של סעיף 9.1 ביקש מנסה הצו, בחorig, להוציא מתחוללה שטחים מקורים שכמוהם כ"חויז" דהיינו בשל היותם מקורים בלבד או מקורים עם קיר בלבד אחד או שניים בלבד לא יהיו בבחינת שטח המשמש למגורים.

.8. לאור האמור עד כאן אני קובעת כי המבוקשים עמדו בתנאי הראשון של סעיף 8 בחוק תובנות ייצוגיות, והרימו את הנTEL הריאוני המוטל עליהם בשלב זה, להוכיח כי התובנה מעוררת שאלה מהותית של משפט המשותפת לכל חברי הקבוצה, והיא הפרשנות הרואה של סעיף 9.1 בצו הארנונה, וכי יש אפשרות סבירה שהיא תוכרע בתובנה לטובה הקבוצה נכון הפרשנות המתבקשת לכואורה של צו הארנונה.

9. אשר לשונות שטעה לה המשיבה בין יחידי הקבוצה, בעניין עמו נאמר בעניין זה :

16 ...יש להציג כי נוסח סעיף 8(א)(1) קובע שתובנה הייצוגית נדרש לעורר
17 שאלות משותפות לכל חברי הקבוצה. נוסחו של סעיף זה אינו דורש כי מסקן של
18 השאלות המשותפות לחברו הקבוצה יהיה גובה מסקן של השאלות
19 האיןידיזואליות, אלא די בכך שקיימות שאלות משותפות בלשנה" (בפסקה 10)
20 (ההדגשות שלי – מי נ').

21 בע"א 6887/03 רזניק נ' ניר שיתופי אגודה ארצית שיתופית להתיישבות (20.7.10) נפסק עוד
22 כיו :

23 השאלה מתי היעדר אחידות בין חברי הקבוצה יביא לדחיית הבקשה לאישור
24 תובנה ייצוגית היא שאלת קשה ומורכבת, שדומה כי עד כה טרם זכתה לעיון
25 ממצאה בפסקת בית משפט זה. במספר מקרים ניחז בקשה לאישור תובנה
26 ייצוגית, בין היתר על רקע קיומים של חברי אינדייזואליים ... מנגד, לא פעם
27 הובעה הדעה כי הבדלים בין חברי הקבוצה אינם מובילים בהכרח למסקנה כי לא
28 ניתן לאשר תובנה ייצוגית. מחלוקת מסקני הדין ניתן להבין שקיים זו אינה
29 מובלת לשווי המתbeta בזוק בלבד, אלא היא עשויה להשתרע גם על
30 נושאים הקשורים לעצם הזכאות (ראו למשל, רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשטיין,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 14744-05-12 לבנות נ' עיריית רעננה

פ"ד מט(5) 774, 788 (1996); עניין רייכרט, עמ' 296-297; ע"א 1977/97 ברוני נ'
בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נה(4) (2001); דנ"א
5712/01 ברוני נ' בזק, חברת ישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נ(6) (2003); דנ"א
(השופט מ' חשי) (2003)). טרם גובשו קוריטריוויים ברורים בשאלת מהי מידת
האנידוייזואליות הטבלת בגדיר תובענה ייצוגית מותאי חצה קו הגבול שמעבר לו
אין לאשר תובענה ייצוגית. נראה, כי יש ליתן משקל בעניין זה לשאלת מה היקף
של הנושאים הפרטניים לעומת הנושאים המשותפים. כמו כן, יש לבחון האם
קיימת דרך הוגנת ויעילה להתמודד עם השאלות האינדייזואליות המטעירות
בגדר התובענה הייצוגית.

פתרונות מסוימים לקרים של הידר הומוגניות בין חברי הקבוצה ניתן למצאו
בסעיף (א)-(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, הכלול הוראות באשר לשעד שיעניק בית

המשפט (לນิตוח הסעיף, רואו ע"א 345/03 רייכרט נ' יוריshi המנוח שם זיל',
פסקאות 56-73 (השופט י' עדיאל), 7.6.07). פתרון אחר, העשוי להתאים למקרים
mseomiyim, הוא מתן פסק דין הצהרתי בו תוכרענה השאלה המשותפת לחבריו
הקבוצה, תוך הורות השאלות הפרטניות להלכים אחרים" (פסקה 27).

אני סבורה כי בעניינו קיימת שאלת מוקדמת מושתפת לכל חברי הקבוצה קרי פרשנותו של
צו הארוניה. הצורך בחישוב חדש של השיטה שאותו יש לחייב באונינה היה נדרש גם לו
הודעה המשיבה על חדילה לפי סעיף 9 בחוק תובענות ייצוגיות. התחשיב הפרטני שיידרש
לשנתיים אחרת, במקרה קבלת התובענה לאחר אישורה אין נראה לי סבוך ולא כל שכן סבוך
במידה שיש בה להצדיק דחיתת הבקשה לאיישור התובענה בשל כך.

10. תנאי נוסף שהמבקשים צריכים לעמוד בו הוא התנאי הקבוע בסעיף קטן (2) לסעיף 8(א) בחוק
11. תובענות ייצוגיות לפיו "תובענה ייצוגית היא הדרך העילית וההוגנת להכרעה במחולקת
בנסיבות העניין". אני סבורה כי התובענה שלפני היא אכן הדרך העילית וההוגנת להכרעה
במחולקת. מדובר במחולקת משפטית אשר תוצאתה רלבנטיות לכל תושבי המשיבה שחויבו
בגין שטחי ש.מ.. וכニיות מקורות ואשר ככל שתתקבל התובענה הייצוגית יהיו זכאים
לכוארה להשבה.

12. אשר לתנאים שבסעיפים קטנים (3) ו-(4) לסעיף 8(א) בחוק - אני סבורה כי המבקשים ובאי
13. כוחם עמדים בתנאים אלו וכי לא ניתן לומר שעניינים של חברי הקבוצה יוצג וניהול בדרך
14. שאינה הולמת או בחוסר תוםلب.

30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"צ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

12. הסמכות העניינית

- המשיבה טענה לדוחיה על הסוף של התובענה מוחסר סמכות עניינית. חוק הרשותות המקומיות (ערר על קביעת ארוננה כלילית), התשל"ו-1976 (להלן: "חוק הערל") קובל בערך 3:

"(א) מי שחויב בתשלום ארוננה כלילית רשיי תוך תשעה ימים מיום קבלת הודעה התשלום להציג עליה לפני מנהל האונונה על יסוד טענה מתעננת אלה:
(1) הנכס שבסלו נדרש התשלום אינו מצוי באזורי כפי שנקבע בהודעת התשלום;
(2) נפלה בהודעת התשלום שימושים עלייה טוענים בצדון סוג הנכס, גדו או השימוש בו;
(3) הוא אינו מחזיק בנכס כמשמעותו בסעיפים 1-269 לפקודות העיריות;
(4) היה הנכס עסיק כמשמעותו בסעיף 8(ג) לחוק הסדרים התושני-ג' שהוא אינו בעל שליטה או שוכב האונונה הכלילית בשל אותו הנכס נפוץ בידי המחזיק בנכס.
(ב) אין באמור בחוק זה כדי להשミニ את מנהל האונונה או את ועדת הערד לדין או להחלה בטענה שמדוברה המועצה של הרשות המקומית בהטלת האונונה או בקביעת סכוםיה היה נגע בא-חקיקות שלא כאמור בפסקאות (1) עד (3) של סעיף קטן (א).
(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), מי שחויב בתשלום ארוננה כלילית לא השיגו תוך המועד הקבוע על יסוד טענה לפס ערך 3(א), רשאי בכל הליך משפטי, ברשות בית המשפט, להעלות טענה כאמור **בפי שהיה רשאי להעלותה** **אלולא חוק זה** (ההדגשה שלי – מי נ').

בע"א 00/00 ט.ט. טכנולוגיה מתקדמת בע"מ נ' עיריית טירת הכרמל פ"ד נו(2) 773, 6.2.02 (להלן: "ענין ט.ט.") נדרש בית המשפט לשאלת חלוקת הסמכויות בין בתי המשפט האזרחיים בין הגופים המנהליים בענייני ארונונה. בית המשפט סקר אל ההיסטוריה של חוק הערד וציין כי העמדת המסורתית הייתה כי טענות שניתנו להעלות בהשגה אין לעורנן בתוגנות מפני תביעת העירה על מנת שלא תסוכל מטרת החוק (עו"א 739/89 מיבקשי לי נ' עיריית תל אביב יפו, פ"ד מה(3) 769 (1991), בג"ץ 764/88 **דשנים** וחמורים כימיים בע"מ נ' עיריית קרית אתא, פ"ד מו(1) 793 (1992)). עד ציין שם כי חוק הערד תוקן בשנת 1994 והוסף בו סעיף 3(א). ובעניין זה נאמר שם:

"נמצא כי משנת 1994 ואילך דרך הגנתו של מי שחויב בתשלום ארוננה אינה נחסמת להלוטין בשל כך שלא הגיע השגה. מי שחויב בתשלום ארוננה ולא הגיע תוך המועד הקבוע, רשאי בכל הליך משפטי, ברשות בית-המשפט, להעלות טענה שהיא ניתן להעלotta בהשגה. פרט לכך הערכאות השיפוטיות הרגולריות בפני החיבור בתשלומים ארוננה נתונה בעת לשיקול-דעתו של בית-המשפט. כאשר מועלית בפניו טענה המניה בסעיף 3 לחוק הערד, יש לשקל אם להתר את העלתה. נראה כי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

בנושאים עובדיתיים וטכניים תהיה הנטייה להגביל את האזרוח להלבי ההשגה המינימלית. בירור עניינים אלה בשאלת חיובי ארגונומיה פשט נוח יותר בمسئורת הגולופים המינימליים-מקצועיים. גופים אלה ערוכים ליבור שאלות מסווג זה המצריכות לעיתים עריכת מדידות ובדיקה המცב בשטח. לעומת זאת בנושאים עקרוניים ובנושאים בעלי חשיבות כלילית וחשיבות ציבוריית, הרשות להעלות טענות מסווג זה בערכאות השיפוטיות הרוגלוות וגינגן בtier קלות.

7 בעניין ט. החלטת בית המשפט לדון בשאלת אחת שהובאה לפניו וקבעו:

8 **לטעמי,** היה מקום להתייר לחברות ט.ט. להעלות טענה זו. מדובר בטענה משפטית
9 **שהיא בעלת אופי עקרוני.** גם אם היא נכנסת לגדיר סעיף 3(א)(2) לחוק הערר –
10 **ואני מושכנע כי היא אכן נכנסת לגדירו –** רואיה היא לבירור **בביתי-המשפט**
11 **האזורתי** (ההזדהגה של – מ' נ').

12 בע"מ 5640/04 **מקורות חברת מים בע"מ נ' מועצה אזורית לכיש** (5.9.05) חזר בית המשפט
13 על ההלכה כי:

14 "המאפיין של הטענות המפורות בטעיף 3(a) לחוק הערך הוא שהן נוגעות
15 לעניינים עובדיים וטכניים המצטברים לעיתים את בדיקת המצב בפועל, ולא
16 מדובר בשאלות בעלות היבט משפטי מובהק, כמו קרייטריונים לקביעת הארכונגה
17 או סבירות גובה הארכונגה".

ג. ולענינו. לא מצאתי להזכיר בשאלת אם העניין שלפניו אכן נכנס בגדר המקרים המנוימים בחוק הערר בסעיף 3(א), ואולם נכון הפסיקה שהובאה לעיל, והעובדת שהמחלוקת בעניין שלפניו היא בשאלת משפטית אני סבורות כי העניין נכנס בגדר המקרים לשנים נועד סעיף 3(ג) בחוק הערר, אפילו חל סעיף קטן (א). על כן אני דוחה את הטענה שאין סמכות עניינית לבית משפט זה, מה גם שלטумי חוק תובעות ייצוגיות נועד לחול על מקרה מעין זה במסגרת העניינים המנוימים בסעיף 11 בתוספת השניה.

13. גם טענת המשיבה שיש לדוחות את בקשת האישור בשל הסתמכות המשיבה על תקציבים
שנתיים ו בשל הפגיעה שתיגרם לסופה האיבוריית. דינם להיזחוט.

26 אני ערה לסעיף 8(ב) בחוק טובענות ייצוגיות הקובע:

"(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) –

(1) הוגשה בקשה לאישור נגד המדינה, רשות מרשותותיה, רשות מקומית או תאגיד שחקם על פי דין ושובען בית המשפט כי עצם ניהול הHall תיבוענה ייצוגית צפוי לגורום נזק חמור לציבור הנזק לשירותיו של הנ忝ב או לציבור

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

1 בכללותו לעומת התועלות הכספיות מניהולו בדרך זו לחברי הקבוצה ולציבור, ולא
2 ניתן למונע את הנזק בדרך של אישור בשינויים כאמור בסעיף 13, רשאי בית
3 המשפט להתחשב בכך בבואה להחלטת אם לאשר תובענה יציגות".

סוף דבר

13. אני מאשרת את הבקשות לאישור תובעה ייצוגית.

14. המשיבה תשא בשכר טרחה לבא כוח המיצג בסכום של 15,000 ש"ח. סכום זה לוח בחשבון
15. את ההתנהלות בכל הנוגע לתובענת רחמים, כפי שקבעתי בהחלטתי מיום 9.7.12 בעניין אחדו
16. הדיוון בשתי התובענות.

16. הקבוצה בשם **תנולנה התובענות הייצוגיות** היא – תושבי העיר רעננה אשר חוויבו באונונה
17. בגין שטחים מקרים שאינם סגורים בשלושה קירות כמו ש.מ. או כניסה מקורה.
18.

17. התובעים המייצגים הם שמואל רחמים ורמי לבנה, ובאי הכוח המייצגים הם עוזי' אסף זמיר
18. ורוני נחום.
19.

18. עלות התובענה הן גביית ארוניה ללא הסמכה, הפרת החובות המנהליות וחובוה לפעול בתום
21 לב בסבירותו, עשיית עושר ולא במשפט.
22

23. השאלה המשותפת לחברי הקבוצה היא פרשנות סעיף 9.1 בצו הארנווה של המשייה – ארנווה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"ץ 11-11-17527 רחמים נ' עיריית רעננה
ת"ץ 12-05-14744 לבנת נ' עיריית רעננה

- 1 20. הсуд הנקבע הוא החשב ארנונה בגין חובי היתר שנגבו במהלך 24 החודשים שקדמו להגשת כל אחת מן התובענות.
- 2 21. הצדדים יפרסמו הודעה בדבר החלטה לאשר את התובענה, בהתאם לסעיף 25(א)(1) בחוק תובענות ייצוגיות. טוותה ההודעה תעבור לאישור בית המשפט בתוך 30 ימים ואזי ינתנו הוראות לעניין דרך הפרסום. המשיבה תישא בהוצאות הפרסום.
- 3 22. ב"כ הצדדים ימצאו בתוך 30 ימים מועדים מוסכמים לקיום קדם משפט לאחר הפגורה (ימים א, ב, ח).

8 .1.9.13
9 ניתנה היום, י"א תמוז תשע"ג, 19 יוני 2013, בהדר הצדדים.
10

מיכל נד"ב, שופטת
11
12